

А. Алдаш

Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының бас ғылыми қызметкері, филология ғылымдарының докторы, профессор,
Алматы, Қазақстан

ИНТЕРФЕРЕНЦИЯ ҚҰБЫЛЫСЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ АУДАРМАҒА ҚАТЫСЫ

Аннотация: Қостілділік – қазіргі әлемде кең тараған құбылыс. Кейбір зерттеулерге қарағанда, жер бетіндегі халықтардың арасында біртілді адамдардан гөрі қостілді адамдардың саны әлдеқайда көп. Осы проблемаға қатысты зерттеу еңбектері де айтарлықтай мол. Коммуникативті қарым-қатынас жасау қажеттігі туындаған жағдайда біртілді адам өз ойын жеткізу үшін мәдени-әлеуметтік тұрғыдан басымдығы бар тілде сөйлеуге (демек, оны үйренуге) мәжбүр болады. Алайда қостілділіктің деңгейі әртүрлі болатындығы белгілі. Бір тілден екінші тілге аудару үдерісі кезінде және осы үдерістің нәтижесінен алынатын мәтінге талдау жасау барысында, тұтастай алғанда, аудармағану саласына қатысты жалпы теориялық, дербес теориялық мәселелер қарастырылған. Өйткені интерференция – қостілділік, тілдегі вариативтілік, коммуникативтік актіде басқа тілдің ықпалының басым байқалуы типтес құбылыстармен тығыз байланысты болғандықтан, бұл аталғандардың аудармаға да тікелей қатысы бар. Мақалада бір тілден екінші тілге аудару және осы процестен мәтіндерді талдау процесінде аударма өрісіне қатысты жалпы теориялық мәселелер қарастырылады. Араласу - бұл тілдің танымалдығы, тілдің өзгеруі және коммуникативті актідегі басқа тілдің әсері типтік құбылыстармен тығыз байланысты және олар аудармамен тікелей байланысты.

Тірек сөздер: интерференция құбылысы, аударма, қостілділік

А. Алдаш

главный научный сотрудник Института языкознания имени
Ахмета Байтұрсынұлы, доктор филологических наук, профессор,
Алматы, Казахстан

ЯВЛЕНИЕ ИНТЕРФЕРЕНЦИИ И ЕЕ ОТНОШЕНИЕ К ПЕРЕВОДУ

Аннотация: Двужычие - распространенное явление в современном мире. Согласно некоторым исследованиям, среди народов Земли гораздо больше двуязычных людей, чем одноязычных. Исследовательские работы по данной проблеме также достаточно обширны. В случае необходимости коммуникативного общения одноязычный человек вынужден говорить (а значит, учиться) на культурно-социально приоритетном языке, чтобы донести свою мысль. Однако известно, что степень двуязычия различна. В процессе перевода с одного языка на другой и анализа текста, получаемого в результате этого процесса, рассматриваются общие теоретические, самостоятельные теоретические вопросы, касающиеся сферы переводоведения в целом. Так как интерференция - двуязычие, вариативность в языке, преобладание влияния другого языка в коммуникативном акте тесно связаны с типичными явлениями, то и это имеет непосредственное отношение к переводу. В статье рассматриваются общетеоретические проблемы, связанные со сферой перевода в процессе перевода с одного языка на другой и анализа текстов с этого процесса. Смешение

- это популярность языка, изменение языка и влияние другого языка в коммуникативном акте тесно связаны с типичными явлениями и непосредственно связаны с переводом.

Ключевые слова: явление интерференции, перевод, двуязычие

A. Aldash

Chief Researcher of the Institute of Linguistics named after
A. Baitursynov, Doctor of philological sciences, Professor,
Almaty, Kazakhstan

PHENOMENON OF INTERFERENCE AND ITS RELATION TO TRANSLATION

Abstract: The article considers the general theoretical issues concerning the field of translation in the process of translating from one language into another and the analysis of texts from this process. As interference - the popularity of language, variation of language and influence of other language in the communicative act are closely connected with the typical phenomena, and they are directly connected with translation. The article deals with general theoretical issues related to the translation field in the process of translation from one language to another and the analysis of texts from this process. Since the interference is the popularity of the language, the variation of the language and the influence of another language in the communicative act are closely related to typical phenomena, and they are directly related to translation. Bilingualism is the most common phenomenon in the modern world. Unlike some studies, the population on Earth is much larger than homogeneous people. Research related to this problem is also quite numerous. If the need for communicative communication arises, a homogeneous person is forced to speak (and therefore study it) in a language that is priority from the cultural and social approach in order to reach his opinion. However, it is known that the level of bilingualism will be different. In the process of translation from one language into another and in the analysis of the text obtained from the results of this process, in general, general theoretical, independent theoretical issues related to the field of translation studies are considered. Since interference-bilingualism, variability in a language, the predominance of the influence of another language in a communal-communicative act is closely related to typical phenomena, and this also has a direct bearing on translation.

Keywords: interference phenomenon, translation, bilingualism

Бір тілден екінші тілге аудару үдерісі кезінде және осы үдерістің нәтижесінен алынатын мәтінге талдау жасау барысында, тұтастай алғанда, аударматану саласына қатысты жалпы теориялық, дербес теориялық мәселелерді қарастыруда интерференция құбылысын да айналып өтуге болмайды. Өйткені интерференция – қостілділік, тілдегі вариативтілік, коммуникативтік актіде басқа тілдің ықпалының басым байқалуы типтес құбылыстармен тығыз байланысты, ал бұл аталғандардың аудармаға да тікелей қатысы бар.

Қостілділік – қазіргі әлемде кең тараған құбылыс. Кейбір зерттеулерге қарағанда, жер бетіндегі халықтардың арасында біртүрлі адамдардан гөрі қостілді адамдардың саны әлдеқайда көп. Осы проблемаға қатысты зерттеу еңбектері де айтарлықтай мол. Коммуникативті қарым-қатынас жасау қажеттігі туындаған жағдайда біртүрлі адам өз ойын жеткізуі үшін мәдени-әлеуметтік тұрғыдан басымдығы бар тілде сөйлеуге (демек, оны үйренуге) мәжбүр болады. Алайда қостілділіктің деңгейі әртүрлі болатындығы белгілі. Еңбектердің көпшілігінде қостілділік мәселесі У. Вайнрайх көрсеткен «субординативті қостілділік» және «координативті қостілділік» төңірегінде талданады [1]. Шын мәнінде аталғандардың әрқайсысы, әсіресе субординативті қостілділік бір тілдің екінші тілге ықпалына қарай одан әрі тарата, нақтылай түсуді қажет етеді. Мәселен, Қазақстан қоғамы жағдайында соң-

ғы жарты ғасыр көлемінде қазақша-орысша (орысша-қазақша) қостілділік орныққаны белгілі. Осы жайттың одан әрі градациялауға жататын, тарамдалатын тұстары бар. «Екінші тілді жетік білетін – қостілді адам» («қазақшаға судай», «орысшаға судай») деген ұғымды анық түсіндіруге болады, бұл – кез келген ситуацияда өз ойын екі тілде еркін жеткізе алатын координативті қостілді адам; бұндай жеке тұлға екінші тілдегі көркем шығармалардың, әсіресе, поэзия жанры үлгілерінің көркем мазмұны мен эстетикалық функциясын өз тіліндегідей қабылдай алады.

Біздің елімізде орыс тілін білетіндердің төмендегідей градациясы қалыптасқан:

– орыс тілінде ауызекі-тұрмыстық нысанда айтылғанды түсіне алады, бірақ жауап бере алмайды (шартты түрде – субординативті қостілді адам – СА – 1);

– орыс тілінде ауызекі-тұрмыстық тілде хабар алмаса алады; ресми-іскери, публицистикалық стиль, көркем поэзия тілін түсінбейді (субординативті қостілді адам – СА – 2);

– орыс тілінде ауызекі әдеби тілде ақпарат жеткізе алады, алайда ресми, ғылыми, публицистикалық стильде жазбаша әдеби тілді меңгермеген (ресми құжаттарды, ғылыми анықтамаларды, ғылыми еңбектерді толыққанды дәрежесінде жаза алмайды; субординативті қостілді адам – СА – 3);

– *орыс тілін өте жақсы біледі, ресми құжаттарды, ғылыми анықтамаларды, ғылыми еңбектерді түзетулер, өңдеулер жасай отырып, сауатты жаза алады*, дегенмен кейде негізінен ауызша өтетін коммуникативтік актіде фонетикалық, орфоэпиялық, грамматикалық нормалардан ауытқулар кездеседі (субординативті қостілді адам – СА – 4).

Дәл осындай тарамдалуды қазақша-орысша қостілділікке қатысты да айтуға болады.

Соңғы градациядан тағы да бір проблеманың маңыздылығы бой көтереді; ол белгілі бір тілді «жетік біледі», «жетік меңгерген», «өте жақсы біледі», «түсінісе алады» деп аталатын анықтамалардың да аражігінің нақты еместігіне байланысты. Әдетте, көп жағдайларда сауалнама, сұрастырым толтыру барысында жеке адамның өзінің екінші тілді білу дәрежесіне субъективті тұрғыдан қарап, «Қандай тілдерді және қандай дәрежеде білесіз?» деген тармаққа жауап ретінде өзін-өзі жоғары межемен өлшейтін фактілер де ұшырасып отырады, кейде осындай сұрастырымдар мен сауалнамалардың қорытындысы бойынша СА – 2 дәрежесіндегі жеке тұлғаға ресми құжаттарды, ғылыми анықтамаларды, ғылыми еңбектерді бір тілден екінші тілге аудару тапсырылуы әбден мүмкін, бұл жайт аударманың сапасының төмендеуіне әкеліп соғады.

Қазақ тілін қандай деңгейде меңгергендігін анықтау мақсатымен жүргізілген бейресми тест-сұрастырым барысында (74 адам) өзін «жақсы білемін» деп бағалаған адамдардың барлығы да дерлік қазақ көркем туындыларын, қазақ поэзиясын түсінбейтіндігі, одан эстетикалық қуат ала алмайтындығы анықталды. Сондай-ақ орта білімді басқа тілді мектептерде алғанымен, қазақ тілін өз ана тілі санап, оны кез келген жағдаятта қолдана аламын дейтін адамдардың ауызша және жазбаша жауаптарында біртектес, ұдайылық сипаттағы орфографиялық, грамматикалық және стильдік қателер жіберілетіндігі байқалды. Демек, бұл адамдарды тілді жетік білетіндердің қатарына жатқызуға болмайды, жол-жөнекей сөз болып отырған бұл жайт тілді білу деңгейінің межелерін барынша нақтылаудың мамандардың кәсіби біліктілігін белгілеу, аудармашының лингвомәдени құзыретін анықтау мақсаттары үшін маңыздылығын көрсетеді.

Қостілділікке және бір тілден екінші тілге аудару ісіне қатысты мәселелердің бірі интерференция құбылысына байланысты.

Интерференция құбылысына ғалымдар тарапынан, әдетте, қостілділік жағдайында екі тілдің бір-біріне әсерінен туындайтын немесе басқа тілді үйрену кезінде байқалатын, көбіне-көп үйренушінің туған тілінің ерекшеліктеріне қарай екінші тілдің нормалары мен жүйесінен ауытқулар түрінде көрінетін құбылыс деген анықтама беріледі (2;2). Басым айтылатын пікірлердің бірі – интерференция – «екінші тілді үйрену-меңгеру үшін ана тілінің кедергі келтіретін әсері», әсіресе тілдерді оқыту әдістемесінде бұл жағымсыз құбы-

лыс ретінде бағаланады. Осы тұрғыдан қарағанда, бірнеше тіл қатар пайдаланылатын қоғамда интерференция міндетті түрде болады. Дегенмен аталып жүрген тұжырымдар осы терминнің лингвистикалық ауқымын түгелдей, толыққанды таныта алмайтын тәрізді. Айталық, ғалымдардың көрсетуінше, интерференцияның айқын байқалатын тұсы – фонетикада, дыбыстардың айтылуында (акцент немесе идиолект ерекшеліктері), яғни тілдердің фонемалық құрамының әр басқа болуынан, фонемалардың позициялық орналасуының әртүрлі сипатынан, олардың тіркесу айырмашылықтарынан, интонация мен екпіннің өзгешеліктерінен және басқалардан интерференция туындайды. Ана тіліне тән дыбыстардың екінші, басқа тілдегі сөздер құрамындағы дыбыстарды айтылу кезінде алмастыруы (мысалы, қазақ тілінегі Олжас есімін орыстілді адам айтқанда екпіннің соңғы буынға түсірілуі) диафониялық құбылыс деп аталады. Негізінен осы бағытта талданатын интерференция құбылысын зерттеушілер тілдерді оқыту әдістемесінің теориясымен және практикасымен байланыста қарайды да, бұны тілге (язык) қатысы жоқ құбылыс деп санайды.

Дегенмен соңғы жылдардағы зерттеулерде интерференция құбылысын бір қоғамда қатар өмір сүретін қостілді адамдардың тілдік қарым-қатынасынан туындайтын, тілдердің құрылымдары мен құрылымдық элементтерінің бір-біріне өзара ықпалы түрінде бағалайтын көзқарастар да ұшырасады. Шындығында да, мәселен, қазіргі Қазақстан қоғамында (және соңғы жарты ғасырдан астам мерзім ішінде) ауызша және жазбаша тілдік қарым-қатынаста ұдайы, тұрақты түрде байқалатын бірқатар фонетикалық-лексикалық, грамматикалық, стильдік өзгешеліктердің себептері қандай? Бұлар әдеби нормадан «жөнді ауытқулар» немесе «жөңсіз ауытқулар» ма, әлде лексикалық-грамматикалық жүйедегі динамикалық өзгерістер ме? Немесе оларды тілдегі қателер түрінде атауға бола ма? Өзге тілдің құрылымдық жүйесінен тура көшірілген, қазақ тілінің заңдылықтарына «бөгделігі» айқын байқалып тұратын тілдік фактілерді қалай бағалауға болады? Қазіргі тіл қолданысында байқалып отырған өзгешеліктер, мысалы, қ, қ дыбыстарының айтытуда позициялық өзгерістерге ұшырайтындығының ескерілмейтіндігі: (шекара, қыркүйек түрінде айтылуының дәстүрге айналып бара жатқандығы), сондай-ақ б дыбысының дауысты фонемалардың ортасында келген жағдайдағы өзгешеліктер (б – в дыбыстарына аралық жуық дыбыспен айтылатындығының ескерілмеуі; мысалы, хабар, обал сөздеріндегі немесе Абай, Ыбырай, Исабаев тәрізді жалқы есімдердегі б дыбысы анық айтылмайды; бұл дыбыстар «...басқа бір дыбыстардың қоршауында өзгеше реңк алады, б дыбысы екі дауыстының аралығында қос ерін жуысыңқы түрде келіп, б-ға ұқсастау айтылады» [2, 13]. Бұл жайт қазақ тілтанымында сөйлеу мәдениеті аспектісінде талданып жүр. Әрине, бұл – дұрыс, дегенмен осындай өзгерістердің қалыптаса, орныға бастауына басты себеп болып отырған жайт – қоғамдағы қостілділіктің белсенді көрінісі, өз ана тілі мен басқа тілді білу дәрежесінен, оларды қатар, араластыра қолданудан туындайтын интерференцияның әсері. Қостілділікте бір тіл басым болған жағдайда сол басым тіл екінші тілді өзінің нормасына бағындыруға тырысады немесе басым тілдің фонемалық, құрылымдық-грамматикалық ерекшеліктеріне ұқсастыру «соған еліктеу» үдерісі жүреді. Жекелеген фразаларды, репликаларды, эмоциялы мәнмәтіндерді айтуда өзге тілге «еліктеу» арқылы қазақ тілінің сөйлеу мәнеріне, дауыс ырғағына, екпіннің орналасуына қайшы келетін фактілерді қазіргі қазақ масс-медиа тілінен жиі кездестіруге болады (салыстырыңыз: Дана, Мәдина есімдерінің орысша ырғақпен айтылуы, екпіннің орын ауыстыруы Да»на, Мади»на). Психоллингвистика бойынша бұндай фактілер екі тілдің арасындағы «күштер өзара тең емес» болған жағдайда қалыптасады, ал қазақ қоғамында қазақ тілінің қолданыс аясының ұлғая түскеніне қарамастан, көрсетілгендей жағдаяттар тіл қолданысында біршама тұрақты сипат ала бастады. Әлеуметтік лингвистика саласы «қала тілі» деген ұғымды ұсынатыны белгілі, бұларды қала тіліне тән, «еліктеуден» туындаған норманың бір варианты деп те санауға болады. Біздің байқауымызша, осындай

құбылыстар кәсіпшіліктің және интерференцияның лингвистикалық, психолінгвистикалық, әлеуметтік лингвистикалық аспектілері аясында әзірше қарастырыла қоймаған.

Сөйлеу/сөйленіс (речь) үдерісінде болатын интерференцияға тән ерекшеліктер жазба мәтіндерде, оның ішінде әсіресе масс-медиа тілінде де кездеседі. Жазба мәтіндерде байқалып отырған, қазақ тілінің табиғи заңдылықтары мен әдеби нормаларына қайшы келетін фактілерді ұшыратқан, қазақ тілін жетік білетін қоғам мүшесі жазба мәтіндерде басқа тілдің ықпалы болып тұрғанын анық түсінеді, оны бірде аудармадан кеткен ақау (аудармашының кінәсі), енді бірде сөйлеу мәдениетінің нормаларын білмеу (сөйлеу мәдениетінің немесе кәсіби біліктілігінің төмендігі) түрінде бағалайды, ал ғылым тілімен атағанда, бұл, әрине, интерференция. Мысалы, «Біз Сізге көрсетеміз!» (7-інші арнаның жарнамасынан) құрылымы өзге тілдегі мәтіннен құрылымдық калька түрінде жасалған; қазақ тілінде осы құрылым арқылы негативті мағына беріледі (тыныс белгісі (!) негативті мағынаны күшейте түседі). «Біз Сізге тағы да не істей аламыз?» («Альянсбанк» жарнамасынан) құрылымының семантикасы және оның айтылуындағы ырғағында өзге тілдік мәнердің сақталуы мәнмәтіннің екіұдай мағынасын тудырады (мағыналық варинаты: «Енді не істе дейсіз?! Осы істегенім аз болып тұр ма?!»)

Интерференция байқалатын тілдік фактілердің тағы да бір тобын атауға болады: олар әсіресе жарнамалардың, заңнамалық құжаттардың аудармасында кездеседі. Алдымен мысалдар келтірілік:

Күнды заттарыңызды қалдырмаңыз. Депозитариймен қолданыңыз (жарнамадан).

Мемлекеттік қызметшілерге қойылатын талаптар: Осы Заңмен және басқа да нормативтік құқықтық құжаттармен айқындалады...(1).Қазақстан Республикасы 2008.17.11 №80-ІҮ Конституциялық Заңымен алып тасталды... (2). Егер өтініште республиканың халықаралық шарттарының Конституцияға сәйкестілігі туралы мәселе қойылған ретте, Республиканың халықаралық шарттарының, Қазақстан Республикасы немесе оның мемлекеттік органдары атынан оларға қол қойылған лауазымды адамдардың аты, оларға қол қойылған күн мен орын(3). Түпнұсқасы: В обращении должны быть указаны: Наименование, дата и место подписания международных договоров Республики, должностные лица, подписавшие их от имени Республики Казахстан или ее государственных органов, в случае, если в обращении ставится вопрос о соответствии Конституции международных договоров Республики Конституциялық Кеңестің Төрағасы мен мүшелерін өз өкілеттігі мерзімі ішінде тұтқынға алуға, күштеп әкелуге, оған сот тәртібімен белгіленетін әкімшілік жазалау шараларын қолдануға, қылмыс үстінде ұсталған немесе ауыр қылмыс жасаған реттерді қоспағанда, Парламенттің келісімінсіз қылмыстық жауапқа тартуға болмайды(4). Түпнұсқасы: Председатель и члены Конституционного Совета в течение срока своих полномочий не могут арестованы, подвергнуты приводу, мерам административного взыскания, налагаемым в судебном порядке, привлечены к уголовной ответственности без согласия Парламента, кроме случаев содержания на месте преступления или совершения тяжких преступлений [4, 251; 507].

Ресми құжаттардың аудармасында ұдайы кездесетін осындай тілдік фактілер тағы да бірінші түрде, «қазақ тілін білмеу себебінен» деген түсінік бойынша, негізгі объективті себептері анықталмай бағаланып келеді. Ұсынылған мысалдар, әрине, қазақ тілінің грамматикалық құрылымына сай емес; дұрысы: «Осы Заң және басқа да нормативтік құқықтық құжаттар арқылы айқындалады; Конституциялық Заңы арқылы алынып тасталды болуы тиіс. (1) және (2) мысалдарда көмектес септігінің қолданылуы қазақ тіліндегі осы нысанның грамматикалық, тіркесімділік мағынасының (бұл – «құрал-аспаптық септік»; ол тіркесетін егістік тұлғалары мағыналарына байланысты шектеулі; салыстырыңыз: ұшақпен келдім; қаламмен жаздым) жаңа сипаты туралы ойлантатын. Ресми заңнамалық құжаттарда осындай нысандардың орын алуының бір себебі экстралингвистикалық факторларға тәуелді; басқаша айтқанда, аудармашы заңнамалық құжат-

тың түпнұсқадағы сөздік, құрылымдық-грамматикалық қалпын өзгертпей, мәтінді сөзбе-сөз түрде тәржімалауға мәжбүр және міндетті. «Бұлай болуы мүмкін емес! Қазақша аударғанда қазақ тілінің заңдылығы сақталуы керек, сөйлемдер қазақша жасалуы керек» деген қарсы пікірлер де бар. Бұл арада назар аудартағын жайт – заңнамалық құжаттардың тілі – құқық саласы мен тілтаным саласы арасындағы өзекті, әрі шетін проблема. Өзекті де шетін болатындығының бір себебі – заңнамалық құжаттың мазмұны ғана сақталып, әр тілдің типологиялық, семантикалық ерекшеліктеріне қарай әр басқа түзілген жағдайда «конфликт мәтін» пайда болады [4,29]. Заң арқылы бекітілетін маңызды бір мәселе әр тілде әр басқа мазмұндалған жағдайда қоғам мүшелерінің құқықтары мен бостандықтарының сақталуы мен қорғалуына кері әсері жасалуы да мүмкін. Сондықтан «кон-фликт мәтіндерді» болдырмау, бірнеше тілдегі заң мәтіндерінің арасында мағыналық қайшылықтарды тудырмау үшін заңнамалық құжаттың тәржімасын жасаушы мамандар заң мәтіндерін құрылымдық-семантикалық, құрылымдық-грамматикалық қалып жолымен аударуға саналы түрде барады, сөйтіп, орыс тілінен қазақ тіліне аударылған мәтіндерде құрылымды декодтау, басқа тілдің синтаксистік құрылымының әсері байқалады [(3) және (4) мысалдар].

Көрсетілген фактілер қазақ әдеби жазба мәтіндерде интерференция ықпалының бар екендігін көрсетеді және тілде орныға бастаған осындай фактілерді норма немесе норманың бір варианты [(1) және (2) мысалдар]) деп тануға бола ма, яки болмаса басқаша тұрғыдан бағалау қажет пе деген мәселе ғылыми тұжырымдар жасауды қажет етеді.

Интерференция, жоғарыда атап өткеніміздей, бірнеше тіл қатар өмір сүретін қоғамда болмай қоймайтын құбылыс. Қостілділік қалыптасқан ортада тілдердің типологиялық құрылымының, лексикалық құрамының, фонемалық ерекшеліктерінің бір-біріне әсері, тілдің барлық қағдаларында тіл заңдылықтары мен нормаларының өзара қақтығысы бірнеше факторларға тәуелді. Демек, интерференцияның таралатын өрісін нақтылап талдау – контрастивті лингвистика, әлеуметтік лингвистика, тілдерді оқыту әдістемесінің теориясы мен практикасы салаларына қатысты маңызды мәселелер. Екінші тілді оқып-үйренуде жеке адам міндетті түрде интерференция сатысынан өтеді, сондықтан тілдерді оқытудың әдістемесінде бұны «тілді үйренуге кедергі жасайтын жайт» деген пікірдің негізі әлсіз, екінші тілді үйренушінің сөйлеу актісіндегі өз ана тілі ерекшеліктері ықпалының уақытша сақталуына да позитивті тұрғыдан қарап, оның себептерін айқындау қажет. Қазақ-орыс қостілділігінің қалыптасуы жағынан Қазақстан қоғамы посткеңестік жүйедегі басқа елдерден өзгешеленеді, бұл өзгешелік қостілді адамдардың тілді білу деңгейлері, мемлекетті тіл және ресми түрде тең қолданылатын тіл арасындағы «күштер қақтығыстары», сөйлеу актісінде бейвербалды және вербалды элементтерді басым тілдің құрылымына «еліктету», «соған ұқсастыру» тәрізді факторларға байланысты. Сонымен қатар интерференцияның жазбаша мәтіндерде де байқалағандығын, бұл әсіресе бір тілден екінші тілге аудару ісінде көрінетіндігін атап өтеміз. Осыған байланысты интерференция құбылысы, әсіресе үшінші тілдің – ағылшын тілінің коммуникативті актіде маңызды орынды иелену кезеңі басталған қазіргі тұста, ғылымның жаңа бағыттарын негізге ала отырып, тың тұжырымдар жасауды қажет етеді.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

- [1] Вайнрайх У. Языковые контакты. – Киев: Высшая школа, 1979. – 19 с.
 [2] Орфоэпиялық сөздік. – Алматы: Арыс, 2007. – 120 б.
 [3] Сборник: 10 лет Независимости Республики Казахстан (Сборник законодательных актов). – Алматы, 2001. – 33 с.
 [4] Вященко В.С. Психолингвистическая характеристика лексической интерференции // Психолингвистические исследования развития речи и обучение второму языку. Сборник научных трудов. – М., 1980. С. 99-111.